

ارزش‌یابی عملکردی

هر چند آزمون‌های قلم و کاغذی، معمولی‌ترین نوع ارزش‌یابی پایانی قلمداد می‌شوند، اما ارزش‌یابی عملکردی نیز می‌تواند نوع قابل استفاده و مناسبی از ارزش‌یابی پایانی باشد. **سنجش عملکردی**، در حقیقت آزمونی عملی است که با استفاده از ابزار و وسایل، دانش عملی و محتوایی دانش‌آموزان و همچنین توانایی آنان را در به کارگیری دانش فرا گرفته شده، استدلال کردن و حل مسأله، می‌سنجد. در ارزش‌یابی مهارت‌ها، از فهرست موارد ارزش‌یابی استفاده می‌کنند و جریان پیشرفت دانش‌آموز به وسیله‌ی آن پیگیری می‌شود. بنابراین، نوعی ارزش‌یابی تدریجی است.

آزمون عملکردی، نوعی ارزش‌یابی پایانی است. در آزمون عملکردی، فراگیران در یک موقعیت عملی قرار می‌گیرند تا در جریان کار به نتیجه‌های مشخصی دست یابند. اصولاً آنچه در کنار فرآیندها ارزش‌یابی می‌شود، سنجش بازده و برون داد یا حاصل کار است. اگر مسیر طی شده تا دست‌یابی به نتیجه، مورد توجه باشد، سؤال‌های مرحله‌ای می‌توانند راه رفته را بسنجند.

در این آزمون‌ها، از دانش‌آموزان خواسته می‌شود تا مسائل معنی‌دار علمی، نظیر مسائلی که در زندگی روزمره با آن روبه‌رو می‌شوند را حل کنند. برای مثال، یک آزمایش طراحی، اجرا و نتیجه‌های حاصل از آزمایش را تحلیل کنند. اجرای یک تحقیق، نوشتن مقاله، تجدید نظر در متن یک نوشته، بحث و بررسی در مورد یک متن نوشته شده و نقد آن، تحلیل مسائل جاری، همکاری با دیگران و درگیر شدن در بحث‌ها، همه فعالیت‌هایی هستند که انتظار می‌رود دانش‌آموزان در زندگی واقعی با آنها روبه‌رو شوند. بنابراین، دانش‌آموزان در موقعیت واقعی حل مسأله قرار می‌گیرند و به آنان فرصت داده می‌شود با استفاده از ابزار و منابع موجود که در اختیارشان قرار داده شده‌اند، با مسأله به صورت فعال برخورد کنند، روش‌های مختلف حل مسأله را آزمایش و بررسی کنند، درباره‌ی نتایج حاصل از هر پرسش قضاوت کنند و در جریان آزمایش و تجربه و داوری، راه‌حل مورد نظر و مناسب را پیدا کنند.

به نمونه‌ای از آزمون عملکردی که از سومین مطالعه‌ی بین‌المللی علوم و ریاضی **TIMSS** انتخاب شده است، توجه نمایید.

آزمون محلول‌ها

وسایل مورد نیاز برای آزمایش: آب سرد و آب داغ - ظرف‌های آزمایشگاهی - مقداری قرص جوشان - یک هم زن - ساعتی با عقربه‌ی ثانیه شمار - یک دماسنج و یک خط کش سی سانتیمتری

کار شما به طور خلاصه این است که :

بررسی کنید و ببینید دماهای گوناگون چه اثری بر سرعت حل شدن قرص‌های جوشان دارند؟

برای این کار:

* آزمایشی را طرح ریزی کنید که از طریق آن، اثر دماهای گوناگون بر سرعت حل شدن قرص‌های جوشان تعیین شود.

طرح آزمایش خود را در این جا بنویسید. این طرح باید شامل نکته‌های زیر باشد:

چه چیزی را اندازه خواهید گرفت؟ چند دفعه اندازه‌گیری خواهید کرد؟ چگونه اندازه‌گیری‌های خود را در یک جدول ارائه خواهید کرد؟

آزمایش‌های خود را روی قرص‌ها انجام دهید. سپس جدولی بکشید و اندازه‌های خود را در جدول یادداشت کنید.

طبق بررسی انجام شده توسط شما، دماهای گوناگون چه اثری بر سرعت حل شدن قرص‌های جوشان دارند؟

چرا فکر می‌کنید که دماهای گوناگون این اثر را دارند؟ لطفاً توضیح دهید.

در طول آزمایش‌های خود، چنانچه مجبور شدید طرح اولیه‌ی خود را تغییر دهید، آن تغییرها و علت آنها را توضیح دهید. اگر طرح اولیه‌ی خود را تغییر ندادید، بنویسید تغییر ندادم.

همه‌ی ظرف‌های آزمایشگاهی را خالی و خشک کنید و همه چیز را به حالت اول برگردانید.

در آزمون‌های عملکردی، باید توجه داشت که:

۱. نتیجه‌ی عملکردی که باید اندازه‌گیری شود، به روشنی مشخص شده باشد.
۲. جریان و وضعیت آزمون، بتواند با درایت و واقع‌بینی، متناسب با نتیجه‌هایی باشد که باید اندازه‌گیری شوند.
۳. در جریان تدریس، توضیحات روشنی راجع به وضعیت و جریان این آزمون، ارائه شوند.
۴. ملاک‌های مناسبی برای ارزیابی عملکرد، پیش‌بینی و طراحی شده باشند.

محل تایپ ایستگاه

ایستگاه	۱	۲	۳	۴	۵	۶
مهارت	مشاهده	طبقه بندی	برقراری ارتباط	اندازه‌گیری	پیش‌بینی	تفسیر یافته‌ها